

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 242. szám.

Nagy-Várad. Csütörtök, 1912. október 24.

Az idők jele.

Lapunk hasábjain közöltük annak a memorandumnak a tartalmát, melyet a balázsfalvi érsek a magyar gör. kath. püspökség felállítására ügyében küldött Rómába. Cikkünk élénk visszhangra talált a fővárosi sajtóban is és méltán, mert minden elfogulatlan embernél megütközést keltett az érseknek a schizmára való célzása, illetőleg azon aggodalmának kifejezése, hogy a magyar gör. kath. püspökség engedélyezése esetleg schizmára vezethet.

Ezt a célzást mohón felkapta a tuzó román sajtó. A „Romanul” teljes elvakultságában azt gondolta, hogy annál jobban teljesíti kötelességét, minél nagyobb ostobaságot ír össze és közölt első helyen egy olyan elsőrangú badarságot, hogy ezzel a jobbjézésű románoknál mély és igaz megbotránkozást keltett.

Miután megelőzőleg hetet-havat összehordott cikkében, azt mondja, hogy nagy ellenségük Rómában hallgatott a pogányokra és egy tollvonással megsemmisítette százezernek hitét azon egyházban, melynek élén áll. Azáltal, hogy a magyar görög katolikus püspökséget elrendelő bullát kiadta a pápa, — írja a cikkíró — megmutatta, hogy hazugság az, amit eddig hittek. Bebizonyította ezzel, hogy megcsalta a népet, a mikor azt állította, hogy annak az igazságos és jó Krisztusnak a helytartója. Elvette Róma ezzel a cselekedetével a magyar görög katolikus püspökség alá tartozandó hitek minden vigaszát. Majd szóról-szóra ezzel végzi a Romanul cikkírója:

»Bármely vallás apostolai jöjjetek, jöjjetek és mentsétek meg ezt a szeren-

csellen népet, mentsétek meg Rómától, amelyben hitt.»

Megjegyezzük, hogy a Romanul ezen cikke Balázsfalváról van keletve.

Erre a kvalifikálhatatlan felhívásra azután sorra felszólaltak a görög katolikus sajtó-organumok. Megelégették a mi őszinte örömkre a Románul garázdálkodását e téren és őszinte hévvel fejezték ki tiltakozásukat.

A balázsfalvi »Unirea» a következőleg ír:

Az utolsó sorokban foglalt felhívás ellen, hogy Balázsfalvát Rómától bármely pogány vallás hivatva lenne megmenteni, teljes erővel tiltakozunk. Tesszük ezt a legmélyebb megütközéssel, mert a Romanul tudhatná a legjobban, hogy az egyesült román egyháznak hány fia és papja járul hozzá filléréivel az ő fenntartásához, tehát tőle más direktívákat vár, vagy inkább semminőt.

Leginkább tiltakozunk azon páratlan perfidia ellen, hogy egy ilyen felhívást Balázsfalváról keletkeznek. Felhívunk bárkit is annak a bebizonyítására, hogy Balázsfalvát ilyenféle eszmék tennék azzá, a mi, az egyesült román egyház metropolisává. Addig is kinyilvánítjuk az összes apostoloknak, akik hozzánk készülnének, hogy Balázsfalva nem fogadja őket tárt karokkal még akkor sem, ha nem mohamedánok, hanem Nagyszeben papjai volnának is.

Apostolok ne jöjjetek!

A szintén balázsfalvi »Cultura Crestina» című folyóirat magáévé teszi az »Unirea» energikus tiltakozását és még azt követeli, hogy a »Romanul», mint a román nemzeti-

ségi párt hivatalos lapja, tartsa szem előtt a komiténak Szászvároson hozott határozatát, amelyet épen a nemegyesültek ellen hoztak, hogy ne biztassák egy szóval sem az egyesülteket az elpártolásra, mert ellenkező esetben a legelkeseredettebb harcot fogják megindítani ennek a lapnak különösen a görög katolikus papság köréből való kitiltására. Ha másképp nem, egyházi rendelet útján, amely ebben az esetben nem késhetik.

Sőt még a nagyszebeni »Luceafarul» is a legkeményebben elítéli a kérdéses cikket.

Amilyen ellenszenves előttünk az apró-cseprő dolgokon való nagyképi megbotránkozás, ép olyan rokonszenvvel konstatáljuk itt a jobbérzésű románoknak ezen mély felháborodását. Jó auspiciumnak tekintjük azt, hogy az elvakult és rosszindulatú intranzigens román sajtónak már a végletekig menő izgatása ellen a jobbjézésű románok nyiltan szót emelnek. Méltán botránkoztunk meg a balázsfalvi memorandum tartalmán, de jó jelnek kell vennünk most a balázsfalvi sajtó-organumok megbotránkozását és szívesen osztozunk fölháborodásukban.

Ebből a viharos tiltakozásból látjuk, hogy vannak már sokan a románok között, akik nem csak faji szempontból nézik a felállítandó magyar görög kath. püspökséget, hanem vallásos szempontból is. Ez utóbbi szempontnak a szemmeltartása fogja eredményezni a kölcsönös megértést, a kedélyek lecsillapulását, a megnyugvást és a békét.

MEGNYILT az Első nagyváradai grafikai műintézet és fényképészet
Teleky-utca 35. szám.

Művészi kivitelben készít cinkografiai, autotypiai
kliséket és fényképeket a legjutányosabb árak mellett.

A balkáni háború.

A háború ügyében legfontosabb Oroszország semlegességi nyilatkozata, melyet ma adott tudtára a portának.

A harctérről még mindég ellentmondó hírek jönnek, melyekből bajos eligazodni. Ugy látszik a török most kezdi a komoly dolgot a bolgár csapatok ellen.

A háborúról szóló tudósításaink a következők:

A török flotta Athén ellen.

Konstantinápoly, okt. 23.

A török flotta előkészületeket tesz, hogy három nap múlva elmenjen az Égei tengerre. A flotta támadást tervez Athén ellen.

Elfogott görög lovasscsapat.

Konstantinápoly, okt. 23.

A törökök Elaszona mellett elfogták a görög lovasságot és lovait saját ágyúik elé fogták.

Szerbia gyászol.

Belgrád, okt. 23.

Eddig már öt waggon sebesült érkezett ide. Ma újabb husz waggon érkezett sebesült katonákkal. A dolgot azonban titokban tartják, sőt magánházakat is kórházakká alakítottak át. A város gyászol.

A szerbek Novibazárban.

Nis, okt. 23.

Tsifkovits tábornok jelenti, hogy a szerb csapatoknak, amelyek egyrészt Szjenica ellen és másrészt Novibazár ellen nyomulnak előre, véres harcok után sikerült mind a

két fontos török hadállást elfoglalni. A szerbek vesztesége rendkívül nagy, de a törököké még nagyobb. Szjenicában és Novibazárban még ma szerb közigazgatást fognak berendezni. A törökök mind a két helyen hősiiesen védekeztek.

A törökök támadnak.

Konstantinápoly, okt. 23.

A Drinápoly körül koncentrált török csapatok jelentékeny erősítéseket kaptak és Abdulla basa főhadvezér elhatározta magát arra, hogy a bolgárok ellen megkezdje az offenzívát. A török hadsereg zöme tegnap délután négy órakor megkezdte az előnyomulást a bolgár hadállások ellen. A bolgárok meg akarják kísérelni, hogy Kirkilisszét ostrommal bevegék, anélkül, hogy az ostromágyuk megérkezését megvárják.

Oroszország a béke mellett.

Pétervár, 23.

Az „Utro Rossij“ jelentése szerint Giers, a konstantinápolyi orosz nagykövet azt a megbízatást kapta, hogy tegyen a portának Oroszország nevében semlegességi nyilatkozatot. A nyilatkozat szövege az, hogy Oroszország semmi szín alatt sem fog kilépni a semlegességből. Jelentősége az, hogy Oroszország a béke mellett foglalt állást. Giers már eleget is tett megbízatásának.

A nagy csata.

Szófia, okt. 23.

A bolgárok szakadatlanul támadnak. Nagy csata folyik, amelyben száznegyvenezer török harcol százhuszezer bolgár ellen. Mindegyik részen már eddig is több ezer halott és sebesült van. A bolgárok hir sze-

rint elfoglalták Kirkilisszének egyik külső erődjét.

Lemnesz megszállása.

Athén, okt. 23.

Tegnap reggel egy partraszállott görög csapat rövid ellenállás után megszállta Lemnesz sziget fővárosát és kitűzte a görög lobogót.

Beszűntetett bombázás.

Konstantinápoly, okt. 23.

Várna bombázása véget ért s a török hajók egy része visszatért Konstantinápolyba. Két török hajó megrongálódott.

Görög győzelem.

Athén, okt. 23.

Az athéni táviratok szerint a görög haderő 22-én Konstantin nagyherceg vezetése alatt fényes győzelmet aratott a törökökön. Az ellenséget szétverték és üldözőbe vették. A jelentések szerint 600 foglyot fűztek rabszjira.

Demoralizált törökök.

Szófia, okt. 23.

Innen jelentik, hogy a bolgár haderő megkezdte támadását az egész vonalon. A támadási parancsot délben kapták a hadosztályok. A harctérről azt jelentik, hogy a török katonák erősen demoralizálva vannak.

Áll a csata!

Konstantinápoly, okt. 23.

A török távirati iroda jelentése szerint a Tudsza és a Marica folyók között, Drinápolytól 6 kilométernyire véres ütközet folyik. Már 9 óra óta tart a küzdelem. A bolgár haderő

A VÉN VARÁZSOLÓ.

A múlt nyáron a Jardin d'Acclimationban egy négertörzsöt mutogattak a párisiak gyönyörködtetésére. A négertörzsöt Középfrikából szállították. Abessínia déli részéből. Egy gyepen ütötték fel sátraikat, tevéik és hosszú sörényű szamaraik részére istállókat hevenyésztek és egy hónapnál tovább itt mutogatták be vallási szertartásukat, harei játékaikat, faji sajátosságait olyan természetellenes természetességgel, mintha művészileg képzett színészek lettek volna, mert modern korunkban már a vad indianusok is vendégszerepelni járnak, akár csak leghíresebb színművészeink.

A Calles-csoport (ez volt a nevük) azóta már visszatért hazájába és mikor szürke alkonyat borul a földre, a csoport vén varázslója bőbeszédűen mondja el párisi élményeit és tapasztalatait.

— Ide figyeljetek, gyermekeim! — így szólott fölüeny méltósággal a vén varázsló. Elmondom nektek mit tapasztaltam a pogány fehéreknél, kiknek hatalma egy félvilágra terjed. Ravasz, alattomos, rágalmakra mindig kész emberek ők. Nyelvük éles és mesterkéltséggel és e mellett a vakmerőségig hazug. Párisban azt merték rólunk állítani, hogy mi mutogatjuk magunkat, ho-

lott ti mindnyájan az ellenkezőjét bizonyíthatjátok.

A nyilvános helyiség igazgatója határozottan azt állította, hogy csak azért szerződött bennünket, hogy Európát, népeit és szokásait megismerhessük és ehhez kétség sem férhet, mert az előtűnk elhaladott emberek naponként váltakoztak; naponként más-más alakok jelentek meg tanyánkon, sátraink előtt, világos tehát, hogy nem ők, hanem mi voltunk a nézők és ők az előadók. De azok a fehérek olyan önhittek, kevélyek, hogy ezt nem akarták megérteni.

Az igazságnak megfelelően el kell mondanom, hogy mikor Párisba érkezettünk, azt láttuk, hogy más milyen országot és embereket fogunk ott megismerni, mint a miénk. A vasutól befelé haladva, már hajlandó voltam elhinni, hogy a város talaja sok tekintetben eltér a miénktől, mert az utcákon és tereken csak nyomorúságosan tengődő, lombtalan bokrok és fák találtak, míg az óriási kőházak mindkét oldalon kitűnően tenyésznek.

Mikor azonban a lakhelyiségünknek kijelölt nagy kertben véglegesen megtelepedtünk, észrevettem, hogy Franciaország tulajdonképpen a mi hazánk égőve alá tartozik, mert az antilopok, gazellák, zebrák és zsiráffok nagy ketrecekben szaladgáltak körül-

löttünk, az utakon pedig gyermekek és felnőttek, elefántokon és tevéken ülve mulatoztak: mint szemtanu tehát határozottan megállapíthatom, hogy ezek az állatok Párisban közhasználatu szállítási eszközök.

Azt is mondták, hogy az európaiak feleségeiket nagy tiszteletben részesítik, minden fáradságos munkától megkímélik és nem használják teherhordóknak, mint mi. Hát ez mind merő hazugság. Valamennyi fehér asszony óriási szalmakosarat cipel a fején, növényekkel, virágokkal, gyümölcsökkel és madarakkal, melyeket a férfiak vadászaton zsákmányul ejtettek. És ezek a kosarak olyan nagyok és nehezek voltak, hogy a magunk-fajtabeli férfiak nem merének ekkora terhet asszonyaikra rakni. Egy párisi benszülött, akihez eziránt kérdést intéztem, el akarta velem hitetni, hogy azok nem kosarak, hanem kalapok, de én kinevettem és nem hallgattam a bolondra... Ostobaság volna elhinni, hogy azok a fehér asszonyok a maguk jószántából cipelik fejiken az óriási terheket és bizonyos, hogy a ravasz benszülött, azzal a hazugságával akarta a párisi férfiak kegyetlenségét előttem mentegetni.

Egy napon néhány órai szabadságot kaptam és azt felhasználva, elsétálgattam a kertünk mögött elterülő erdőcskében, amelyet

N a g y v á r a d i

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevásárlási forrás.

Rákóczi-ut. 9. szám alatt a Széchenyi szálloda mellett

Telefon 769. sz.

30.000 emberből áll. A törökök a balszárnyat már futásra kényszerítették. A jobbszárny is ingadozik. Fogságba esett 1 bolgár őrnagy és 11 ágyú. A halottak száma ezren felül van.

Összehívták a delegációkat.

— A képviselőház ülése. —

A hivatalos lap mai száma közli a *Berchtold* gróf külügyminiszterhez, *Lukács* magyar és *Stürgkh* osztrák miniszterelnökhöz intézett királyi kéziratokat, amelyek szerint a király a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság tagjait *Budapestre november hó 5-én* tanácskozáásra hívja egybe. A delegációk üléseit a király nagy ünnepségek keretében nyitja meg.

A kormány az eddigi megállapodások szerint *október 30-ára összehívja a képviselőházat*, hogy a delegációkat összehívó királyi kéziratokat felolvassák. *Tisza István* gróf, a képviselőház elnöke, még nincs *Budapestben*.

Lukács miniszterelnök a legközelebbi napokban küldi el az ellenzéki pártok elnökségéhez intézett átiratát, amelyben az ellenzéknek *nyole* delegacionális helyet ajánl föl. Értesülésünk szerint az ellenzéki pártok a miniszterelnök átiratát most is válasz nélkül hagyják, ami azt jelenti, hogy *Lukács* miniszterelnöksége alatt sem a Ház, sem a delegációk ülésein nem vesznek részt.

Illetőleg azért az ellenzék mégis részt kíván venni a delegációs ülésezéseken, mert *hir szerint* az ellenzék a budapesti delegációk ülésezését nem fogja elmulasztani, hogy azon

megjelenésével tüntetve tiltakozzék a törvénytelen delegációk ellen.

Egyéb terveiről és szándékairól az ellenzéki pártok intéző bizottságának a jövő hét első napjaira kitűzendő együttes értekezlete lesz hivatva dönteni.

A jövő hét tehát ismét mozgalmas eseményeket készít elő a magyar belpolitika számára.

Berchtold gróf Itáliában.

Gróf *Berchtold* külügyminiszter itáliai programját kibővítette, a mennyiben néhány napra meghosszabbította ott tartózkodását. Az olasz királynál való audienciája már megtörtént. A külügyminiszter a külön audiencián királyunk egy kéziratát nyújtotta át *Viktor Emanuel* királynak. *Berchtold* gróf nejét *Elena* királyné fogadta külön kihallgatáson. A sajtó igen kedvezően nyilatkozik *Berchtold* missziójáról s kifejezésre jut az a felfogás, hogy ez a látogatás sokkal többet jelent pusztán hódolatnyilvánításnál.

Pallavicini György ögróf lemondása.

Ögróf *Pallavicini* György lemondott a vallás- és tudományi alapokra felügyelő és azok kezelését ellenőrző bizottsági tagságáról. A miniszterhez intézett levelében azzal indokolja lemondását, hogy „nincs abban a helyzetben, hogy a jelenlegi kormány előterjesztéséből kifolyó állásban maradhasson“.

Minisztertanács. A Budapesti Tudósító jelenti, hogy a kormány tagjait *Lukács László* miniszterelnök ma d. u. 5 órára minisztertanácsra hívta egybe.

a párisiak boulognei erdőnek neveznek. Ott egy olyan csodálatos vallási szertartást láttam, mely igazán meglepett. Egy hosszú, széles utca mindkét oldala olyan fákkal volt beültetve, melyek se árnyékot, se hűsítőt nem nyújtanak és ákácoknak nevezik. — Bizonyosan valami ostoba bálvány tiszteletére ültették oda, mert a városi nép ezt a helyet kereste fel leginkább. Vasárnap volt és mikor odaérkeztem négy sűrű kocsisort láttam örült vágatásban. Az egyik napkeletről napnyugat felé, a másik pedig ellenkező irányban robogott. En az első kocsisort követtem, egészen a végső célig, mert kíváncsi voltam az ott található rendkívüli látványra.

Es mit láttam? Otromba nagy lónélküli kocsikat, melyek borzasztó nagy lármát csapnak és irtózatos büzt terjesztenek. . . Mások pedig két, egymás után szaladó kezen ülnek, melyet örületes lábmozdulatokkal görgetnek előre és minden ok nélkül, hihetetlen gyorsasággal, óriási területeket futnak meg. . . Egy másik csoport hálók között fehér labdát dobál egymás felé, folytonos kiabálás mellett. A gyepen pedig egy csomó férfi, lábával rugdalta a nagy kőgolyókat; de valamennyien izzadtak, ziháltak a nagy fáradságtól és mégis azt akarták velem elhitetni, hogy mindezt a saját mulattatásukra, önszántukból teszik.

Az étkezésük is csodálatos; akkor is esznek és isznak, mikor nem éhesek és nem szomjasak és éppen azokat az ételeket választják ki, melyek legártalmasabbak az egészségre nézve. És ha az ember, ezeknek a kellemetlen, ártalmas és céltalan szokásoknak az oka után kérdezősködik, akkor csodálkozva azt állítják, hogy ez mind természetes és szükséges az élet fentartásához.

De az ilyen böles, mint én vagyok, könnyen átlát a szitán, fölismeri a hazugságokat és én mondom nektek, hogy az európai pogányok mindezeket babonából cselekszik. Ők persze ostoba büszkeséggel gyönyörű, párisi életnek nevezik és nem is gyanítják, hogy éppen olyan fanatikus, bárgyú dolgokat művelnek, mint az *Aissanano*sok, vagy *Qulea-Nailsok*, akik minden kényszer nélkül, égő parázson sétálgatnak, vagy eleven kígyókat nyelnek! . . .

És miután a vén varázsló az áhitattal figyelő hallgatóságnak tapasztalatait eként elmondta, kényelmesen lehasalt és végignyújtzkodott az izzó homokban.

Mert ebben a barbár országban az emberek csak azt teszik, azt a munkát végzik, ami az élet fentartásához elkerülhetetlenül szükségesnek mutatkozik. . .

R. de Flers és Caillevet.

Bezárt iskolák.

Biharvármegye alispánja kérelmelhetlen szigorúsággal kezeli az iskolák ügyeit. Egyiket a másik után zárhatja be, hogy ezzel is kényszerítse az iskolafentartókat kötelezettségeik teljesítésére. Ezért az alispán mégez év elején rendeletet adott ki a járási főszolgabíróknak, amellyel utasította, hogy részletes vizsgálatot tartsanak az iskolákban.

E vizsgálatoknak szomorú és váratlan eredménye lett. A jelentések nyomán aztán több iskolát bezárattott az alispán. Legrosszabb állapotban vannak az iskolák a magyarszéki járásban. A főszolgabíró jelentése szerint a felsőtopai, körösszáldobágyi és farkaspatáki iskolák oly rendetlenek, hogy az abban való tanítás a legkárosabb következményű a tanulókra. De a legszánalmasabb állapotban van a hollószegi állami iskola — írja jelentésében a főszolgabíró. Az iskola egészségtelen, mert rendkívül alacsony s talaja annyira nedves, hogy teljesen átáztatja a falakat. Az iskola padlója penészes a nedvességtől, természetes, hogy a levegő is rossz.

Rámutat a főszolgabíró a járás kedvezőtlen egészségügyi állapotára. Folyton járványos betegség dühög a gyermekek között. Valószínű, hogy e betegséget az ilyen egészségtelen és penészgombákat termelő iskola is terjeszti.

E jelentése után ez év május 30-án utasította az alispán dr *Halász Elemér* főszolgabírót, hogy hívja fel az iskolafentartókat az iskoláknak a tanév kezdetéig leendő teljes rendbehozatalára. A főszolgabíró, mint I. foku hatóság, eleget tett az alispán rendeletének s felhívta az iskolafentartó egyházakat, de ennek semmiféle eredménye nem lett. Ezt ismét bejelentette az alispánnak.

Fráter Barnabás alispán ekkor, e hó 12-én, dr *Móricz Ernő* megyei főorvos javaslatára elrendelte a magyargyepesi, káptalanhodosi és forrószegi iskoláknak a bezárását mindaddig, amíg e bajok orvosolva nem lesznek.

Az alispán részletesen indokolja tettét rendeletében, amelyek ugyanazok, amiket a főszolgabíró jelentett. A szigorú rendelkezés főindoka azonban az volt, hogy a bezárt iskolák veszélyeztetik a tanulók egészségét.

Ilyen tarthatatlan állapot nem csak a magyarszéki járásban van, hanem a béli és vaskóhi járásokban. Mindkét főszolgabíró azt jelenti, hogy a járásaik közegészségügye minden tekintetben kielégítőnek mondható, kivéve az iskolákat. Mindkét járásban roszogók a helyiségek és szűkek, nincsenek ki-padozva és kiesinyek.

A hatóságok mindent elkövetnek, hogy e tarthatatlan állapotnak véget vessenek, de nem egy esetben kényszer eszközöket kénytelenek igénybe venni. Hiszen pár hete annak — mint a *Tiszántul* megírta akkor — hogy Tösfalva község autonóm jogát kény-

Üzlet áthelyezés!

Tisztelettel értesitem a nagyrebecsült rendelőimet, hogy asztalos műhelyemet

➡ **Rimanóczy-utca 12. szám alá** ➡

helyeztem át. Megköszönve az eddigi szives pártfogásokat, kérem azt a jövőben is fentartani. Szolid és jó munkáért jótállok. Mély tisztelettel maradok

Pál Sándor,

asztalos-mester.

telen volt felfüggeszteni a miniszter, mert a képviselőtestület is renitenskedett. Sőt egy teljesen idegen embert kellett a község élére állítani — nem pedig a község jegyzőjét — hanem olyant, akinek nem kellett a nép bosszujától tartania.

Szomorú állapotok, de vigasztalhat mindenkit, hogy lassankint mégis csak segítve lesz e balkáni állapotokon.

FANTASZTIKUS pénzhamisító terem.

Letartóztatott pénzhamisító.

Egy rendkívül izgalmas és sötét háttérű bűnügy pattant ki tegnap délelőtt. Agyafurt pénzhamisításról van szó, amelynek témédek szertefutó szála valósággal zavarba ejti a nyomozó rendőrséget.

Már maga az ügy kipattanása is olyan fantasztikus előadás, illetőleg feljelentés keretében történt, hogy a rendőrség először nagyon is óvatosan, szinte hitetlenkedve fogadta a dolgot. Középkori aranyesinálók körül leng ilyen motívumokból összeszőtt történet, amely a jelen esetben a legkisebb részletekig valóságnak bizonyult.

A bűnügy színhelye Váraljának külső része, ahol már mind apró sárga, kopott falu házak vannak. Itt áll Bástya-u. 2. sz. alatt Orosz Gábor háza. Az utcára mély, sötét ölü parányi ablakok néznek s belülről állandóan foszladozó biborfüggönyvel vannak elzárva. A ház ura különös, rengő szakálu öreg ember, akinek az első gyanus kérdésre nagyot villan a szeme.

Ellene adott be feljelentést Fogarasi János cipész. Följenti Orosz Gábort, mert őt rá akarta venni arra, hogy társa legyen az arany és ezüst pénzek hamisításában és erre tőle pénzt akart kicsikarni. Megeskette őt arra, hogy aotervről, a gépekről mintákról s az egész laboratóriumról senkinek nem szól, őt el nem árulja. Ezt meg is tartotta azért, hogy bejusson a rejtélyes ember házába s hogy rájöjjön titkára.

A régi nóta.

Hideg őszi éjszakán vezette be a veszedelmes tudományba Orosz Gábor Fogarásit, akivel mindjárt az első éjszaka után megszakadt összeköttetése. Mikor egyedül maradt Orosz Gáborral, ösztönszerű félelem fogta el. Tudta róla, hogy viharos multu, rendkívül vakmerő ember, aki büntetve is volt szándékos emberölés kísérlete miatt.

Teljesen elsötétített terembe vezette, ahol ócska könyvek, üvegesővek, összetört gipszformák, penészes ásványok feküdtek. Halvány gyertyafény mellett, ósdi karosszékben ülve fogtak hozzá a tárgyaláshoz.

Éveken át virrasztottam én itt és nagy-szerű gépeket, tökéletes formákat készítettem, — mondotta Orosz Gábor. Éppen azért én fogom vezetni a munkát, én fogom készíteni a pénzt. Magára az a szerep vár, hogy elhelyezze azokat és elsősorban egy bizonyos összeg jó pénzt szerezzen be.

— Hm. Beszerezni? . . . Igen, persze, hogy értem! Meg lesz az is bátyám.

— De addig nem mutatok meg semmit, míg legalább 200 koronát nem bocsát rendelkezésemre.

És Fogarásit nyomban szalasztotta, hogy

hozza el a pénzt. Ez pedig reggel feljött a rendőrségre és megtette a feljelentést.

A közrendőr rászedi Oroszt.

Ez azonban még igen kevés adat volt Orosz ellen. A rendőrségnek szüksége volt pozitív bizonyítékokra, amelynek beszerzésével sietni kellett, mert Orosz igen ravasz ember, aki már sejtett is valamit a rendőrség beavatkozásáról.

S mivel minden detektívet személyesen ismer, Egely kapitány egy egészen új közrendőrt küldött ki a bizonyítékok beszerzésére, aki igen ügyesen végezte feladatát. Kállai Istvánnak hívják.

Előzőleg oktatták Kállait a rendőrségen s ő estefelé civilruhában jelent meg Orosz Gábornál. Feladata az volt, hogy férjen hozzá a bűnjelekhez és tudja meg, hogy kik a társai Orosznak.

Orosz bizalmatlanul fogadta a barát-ságos arcu embert. De mikor Kállai nagy titkolódzva megsugta neki, hogy ő pénzt szeretne hamisítani s mivel hallotta, hogy Orosz társat keres, hát ő ajánlkozik.

— Jó, felelte Orosz. De ehhez pénz kell ám.

— Az is van, szolt a rendőr és megmutatta tárcáját: 300 korona volt benne.

Erre eloszlott Orosz bizalmatlansága.

— De előbb szeretném látni, hogy mire adom a pénzem, vetette közbe a rendőr.

S Orosz lázas készülődéssel sietett bemutatni tudományát. Előszedett két bronzmintát, egy kis kohóban parazsat élesztett, üstben anyagot olvasztott s egy serpenyőben hozta a forma felé.

A rendőr szépen végignézte a hamis-pénzesinálást és várta az eredményt. Persze nem vette észre, hogy Orosz őt ügyesen becsapta.

Mikor ugyanis közeledett a formák felé, azt mondja neki:

— Ennye, huzza csak félre egy kicsit a függönyt.

S míg a rendőr elfordult, azalatt kicserélte a két formát. Az egyikben már ott hevert a jó husz koronás arany, amelyet a rendőr gyanútlanul és teljes jóhiszeműséggel és csodálkozva forgatott ujjai között.

— Még milyen meleg — szolt elképedve.

De hogy Orosz milyen óvatos, azt mutatja az, hogy nem fogadta el a 300 koronát.

— Majd két nap múlva, mondotta. Előbb sürgönyzők egyik társamnak Kőrmöcbányára.

Letartóztatják.

Ilyen körülmények után teljesen igazolva volt a család büntetének kísérlete s este hat órakor Orosz Gábort a rendőrség letartóztatta.

A rendőr megvette az állítólag hamis huszkoronást valódi pénzért s fölvitte a bűnügyi osztályhoz. Itt megvizsgálták s konstatálták, hogy a leghamisítatlanabb kőrmöcbányai arany. Tehát Orosz Gábor még egyáltalán nem bizott társában és igazi pénzzel bocsátotta el.

A rendőrség pedig azonnal sürgönyözött Kőrmöcbányára. A pénzhamisító nem akarja elárulni ottani cinkostársát, aki eddig csempészte számára a szükséges formákat és

aranyanyagot. Ő maga beismeri, hogy hamis-pénzt akart csinálni s most lázas nyomozás indult meg összeköttetésének kiderítésére. Lakásán házmotozást tartottak s megtalálták a gépeket, formákat s az anyagot is.

..HIREK..

A Népszövetség vasárnapi ünnepélye.

A Katholikus Népszövetség nagyváradi szervezete ismét a nyilvánosság elé lép. Okt. 27-én, vasárnap a prem.-rendü főgimnázium dísztermében ünnepélyes értekezletet tart. Az ünnepélyre már nagyban folynak az előkészületek, úgy hogy a siker előreláthatólag vetekedni fog a sajtóvasárnap sikerével.

Kezdeté délután fél öt órakor. Belépti jegyül a meghívó vagy a népszövetségi tagsági igazolvány szolgál. Belépti-díj nincs, de szíves adományokat a Népszövetség céljaira szívesen fogadnak.

Az ünnepély műsora a következő:

1. Megnyitó ének, előadja a *Kath. Legényegylet* dalárdája.

2. A Népszövetség gyakorlati tevékenysége, előadja dr. Papp Károly.

3. Rudnyánszky Gyula: A kereszt, szavalja dr. Popity János.

4. Dominus vobiscum, szónoki beszéd, tartja Pálffy Béla.

5. Fr. Behr: Honvág az Alpesekekhez. Zongora és hegedü-kettős. Előadják Bór Erzsike és Pásztor Dezső.

6. Záróének, előadja a *Kath. Legényegylet* dalárdája.

Este fél 9 órakor a Rimanóczy-szálloda körözpárti éttermében társas vacsora. Étkezés étlap szerint.

* Szacs vay Imre emléknepja.

Mint lapunkban jeleztük Szacs vay Imre emlékét méltó kegyelettel ünnepli meg a mai napon a vértanuról nevezett Szacs vay-asztaltársaság. Délelőtt 9 órakor a Szent László-templomban gyászisteni tisztelet lesz a vértanúért, kinek szobrát megkoszorúzzák. Este 8 órakor ünnepélyes társas-estélyt tart az asztaltársaság a Rimanóczy-vendéglő külön helyiségében (Körözs-felől).

* A Darwin-kör és a kamara.

Az előbbi időkben a legkülönfélébb egyesületek, társaságok, körök állandóan a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara termét és helyiségét vették igénybe értekezletek, gyűlések, előadások tartására. Eltekintve a helyiségek használatával járó rongálásokról, ezek az összejövetelek a fűtési és világítási költségek nagyon megterheltek a különben is elég szerény anyagi viszonyok mellett működő kamara pénztárát. Ezt az állapotot szüntette meg a kamara, mikor teljes ülésében kimondotta, hogy a jövőben csak az olyan egyesületek, intézmények számára engedi át nagytermét és helyiségét, amelyek az iparral és kereskedelemmel összeköttetésben vannak. A kamara elnöksége tehát csak a kamara teljes ülésének jogerőssé vált határozatát hajtotta végre, mikor a Darwin-kör előadásai részére magtagadta a kamara nagytermének átengedését. A kamara elnökségének ezen eljárását egyik lap kritika

tárgyává vette s úgy tüntette fel a dolgot, mintha ezáltal a kamara a haladást szolgáló egyesület létét veszélyeztetné. Ezuttal nem térünk ki arra a nagy „haladásra“, amelyet a Darwin-kör mozdit elő előadásaival, csupán azt kérdezzük, hogy mily jögon kívánják a Darwin-kör tagjai és hivei, hogy az ezer bajjal küzdő kereskedők és szegény iparosok filléreiből fentartott kamara százakat áldozzon a tőle távolálló, a kereskedelem és iparral még vonatkozásban sem levő kétes értékű célok és törekvések előmozdítására — teljesen ingyen? Hisz amint a multban helyet, fűtést és világítást adott a kamara a Darwin-körnek, a Társadalomtudományi társaságnak, a Feministák egyesületének stb. a város összes jótékony és más célu egyletei és intézményei ugyanezt a kedvezményt ép oly joggal, vagy inkább jogtalanul vindikálhatták volna a kamarától, ettől a speciál kereskedelmi és ipari célokat szolgáló intézménytől, amelynek minden fillére sokkal nagyobb és fontosabb célok megvalósítására szükséges. Itt tehát kilakoltatásról nem lehet szó, hanem egy régi rossz szokás helyes megváltoztatásáról. Sőt jó lenne, ha ezt a példát a város is követné, mert végre is törhetetlen dolog, hogy a polgárok adójából fentartott épületben lázítsák a polgárokat Isten ellen, haza ellen s oktassák őket erkölcstelenségre, egykére, szabadszerelemre.

* **A népszövetségi címtár** jövő hét első napján sajtó alá kerül. Sziveskedjenek azok a csoportvezetők, a kiknél a címtár részére neveket előjegyeztek, a címeteket és begyűlt összegeket legkésőbb október 27-ig Székely Lajos jegyzőhöz juttatni. Azok a népszövetségi tagok, kivált iparosok és kereskedők, a kik nevüket, foglalkozásukat és lakásukat az 1600 példányban megjelenendő címtárba közzé akarják tételni és e végből még nem jelentkeztek, legkésőbb okt. 27-ig még mindig jelentkezhetnek. A címtár foglalkozási csoportok szerint fogja feltüntetni a jelentkező népszövetségi tagok nevét és lakását s mivel a címtárt a népszövetségi naptárhoz mellékelve minden népszövetségi tag megkapja, ez a legalkalmasabb és legolcsóbb mód a hirdetésre. A név, lakás és esetleg telefonszám közzététele csak 30 fillérbe kerül. A címtárba csak népszövetségi tagok vétetnek fel, mert a cél: a tagok össztartását fokozni, a figyelmet egymás támogatására felhívni.

* **Uj államtudományi doktor.** Szirmay Ödön, a Szabadság szerkesztője, a kolozsvári egyetemen tegnap kitűnő sikerrel tette le az államtudományi doktorátusi szigorlatot. Az uj doktornak sokan gratuláltak a szép sikerhez.

* **Magyar királyi Erzsébet tudományegyetem.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztést tett a királynak, hogy az 1912. évi XXXVI. t.-cikk értelmében Pozsonyban felállítandó magyar királyi tudományegyetem örök időkre a Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem nevet viselhesse. Ez az elnevezés a kolozsvári egyetem mása lenne, amely tudvalevőleg hivatalosan Ferenc József kir. tudományegyetem nevet visel. A király október 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával hozzájárult a kormány előterjesztéséhez és megengedte, hogy a pozsonyi egyetem Erzsébet királynéről neveztesse el.

* **Lányi hadnagy röpülése.** Megírtuk tegnap, hogy Lányi Antal át akart röpülni Debrecenből Nagyváradra. A röpülést Szalárdnál meg kellett szakítania az erős szél miatt, ahonnan tegnap délután pont 3 órakor szállt föl ismét és 22 pere alatt Váradra röpült. — Ez a távolság toronyiránt 16—17 km. Lányit autón kísérte apósa, Géczy Géza főmérnök, menyasszonya és Wladimir mester. A bóné-kutnál szállt le a bravuros pilóta, akit már Várad határában ujságírók vártak s autón kísérték a gyakorlótér közepéig. Lelkes éljenzéssel üdvözölték a bátor hadnagyot, aki csurron vizesen szállt le gépéről. A tura tehát szépen sikerült. Ezzel az uttal magyar rekordot teremtett Lányi, mert egyhuzamban még egy teljes órát (Debrecenből—Szalárdig) s még hozzá turauton nem tett meg magyar aviatikus.

* **Uj postaügynökség.** Alsókocsuba biharmegyei községben november 1-én postaügynökség lép életbe, amely összeköttetését a tenkei posta-távirdahivatallal nyeri.

* **Diszes házasságkötés.** Előkelő nagy közönség jelenlétében tegnap tartotta polgári házasságát Kohn Károly Alfréd bécsi gyáros, remeci gyártelep tulajdonos Rendes Illyvel, Rendes Vilmos nagyváradai építész törvényhatósági tag ünnepelt szépségű leányával. A fiatal pár Rimler Károly polgármester előtt jelentette ki egybekelési szándékát. A polgármester előbb magyarul, majd a völegény és családjára való tekintettel, német nyelven szép beszédet intézett a nagyszámu nászközönséghez és az egybekeltekhez. A házasságkötés alkalmából a városház lépcsőháza délszaki növényekkel volt díszítve. Délben a Kereskedelmi Csarnokban gazdag nász-lakoma volt, s délután az uj pár nászutra ment.

* **Az uszoda-terv pályázata.** Évekig tartó huza-vona után Nagy-Várad város törvényhatósága elhatározta, hogy nyílt tervpályázatot hirdet a Körözsön felállítandó beton- és fauszodára s annak eredménye után határoz érdemben, hogy milyen uszodát építet. A közgyűlés ezen határozatát Kőszeghy József városi főmérnök megfelebbezte. A belügyminiszter értesítette a várost tegnap érkezett leiratában, hogy a főmérnök felebbezését elutasítja, mert nem akarja elzárni a várost attól, hogy ugy a beton, valamint fauszodára terveket adhassanak be s azok felett határozhasson a törvényhatóság. Az alternatív pályázat kiírása különben sem érdemleges döntés, mert szabadkezet enged a városnak, hogy milyen uszodát akar építeni. Annak idején, ha e felett határoz Nagyvárad városa, bírálja el a miniszter érdemben a törvényhatóság határozatát.

* **Halálozás.** Kesjár Béla jegyző, élete 37. évében, hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése ma, október 24-én délelőtt 10 órakor lesz.

* **Melyik községnek kell népkönyvtár?** A Szigligeti Társaság a Múzeumok és Könyvtárak Országos tanácsától öt könyvtárat kapott, hogy azt vármegyénk területén helyezze el. Három könyvtárat már el is helyeztünk, s így még két könyvtár áll rendelkezésünkre. Felhívom ennél fogva vármegyénk érdekelt jegyzőit és tanítóit, akik községükben népkönyvtárat létesíteni szándékoznak, hogy ebbeli kívánságukat s azt a körülményt, hogy a könyvtár számára állandó helyiségről, megfelelő

szekrényről és könyvtár kezelőről gondoskodni tudnak, nálam november 10-ig bejelenteni sziveskedjenek. Nagy-Várad, 1912. október 23. Adorján Ármán s. k. népkönyvtári felügyelő.

* **Meghívó.** A Katholikus Legényegylet ifjúságával Nagyváradon 1912. évi október 27-én zártkörű táncvizsga-bált rendezek, melyre a n. érdemű közönség szives pártfogását kérem annál is inkább, mert külön erre meghívók nem lesznek kibocsátva. A rendes tánczokon kívül bemutatom növendékeimmel a Magyar társalgót sarkantyúval, Tündérek fátyoltánczát görögtűz mellett és végül a spanyol király küldönce táncát spanyol ruhában dobszó mellett. E táncokat még senki sem mutatta be itt s így már érdekességénél fogva is elsőrendű lesz az estélyen. Maradok mély alázattal Herlitska Nándor, okleveles tánc-tanár.

* **Lelőtt csábító.** Orgován Gyula Körösszakál község egyik jómódu gazdája már régebben észrevette, hogy felesége megcsalja őt egyik barátjával Portör Jánossal. Állandóan figyelte feleségét, míg a napokban a saját lakásán meggyőződött róla, hogy tényleg igaz a mende-monda. Orgován neki ment barátjának s megakarta verni. Barátja azonban vadászkést rántott s ennek a védelme alatt menekült meg a veszedelemből. Orgován ekkor elhatározta, hogy bosszút áll családi élete megrontóján. Elment Nagyharsányba s ott egy kétesövű vadászfegyvert vett. A vadászfegyverrel két napig lesett barátja után a község határában, s tegnap találkozott is vele. Meghúzódt az árokban s mikor az közelért hozzá, lelőtte. Tette elkövetése után a folyómenti füzesbe ment s ott rejtőzködött. A csendőrök egész nap keresték, míg végre estére elfogták. Orgován nem tagadja tettét. Beszállították a kir. ügyészség fogdájába.

* **Kik akarnak póttartalékosok lenni.** Az uj véderő törvény szerint a sorozásoknál nem osztanak be többé senkit a póttartalékba, hanem az összes besorozottakat ugy kezelik s veszik lajstromba, mint rendes besorozott ujoneokat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az arra jogosultak nem részesülnek a póttartalékos kedvezményben. Ugyan is a hány emberrel többet soroznak be, annyi ujone lesz beosztva a póttartalékosok közzé. Akik tehát a besorozottak közül igényjogosultsággal bírnak, ez iránt kérvényt kell beadniok a jogosultságot igazoló okmányokkal. Vegyes bizottság bírálja felül az így beérkezett kérvényeket s dönt a felett, hogy az illető a póttartalékba sorozható-e. A vegyes bizottságokat most alakítják meg. A 37. hadkiegészítő parancsnokság hatásköre alá tartozó járásookban a honvédelmi miniszter a vegyes bizottság elnökévé Fráter Barna alispánt, tagjaivá Eleméry Ferenc városi tanácsost és Nagy Márton fősolgabíró; a 39. hadkiegészítő parancsnokság alá tartozó járásokba pedig elnökké Kovács Gyula hajdumegyei alispánt, tagokká Szabó Kálmánt és Orosz Sándort nevezte ki. Nagyváradon, amely a 37. hadkiegészítő parancsnokság alá tartozik, az idei fősorozáson 20-nál több ifjut vettek be a kiszabott létszámon felül, tehát ennyien kerülhetnek a póttartalékba. A póttartalékba helyezés iránti kérvényeket november 15-ig kell beadni a vegyes bizottsághoz.

Joghallgatók! Ügyvédi vizsgára készülők! ügyvédi vizsgára, alapvizsgára, szigorlatokra saját érdekükben Dr Kállay jogi szemináriuma csakis után készülnek Budapest, IX. Lónyai-utca 18 b. (Calvin-tér mellett). Telefon 125—38. Telefon 125—38.

* **Hetek óta** feltűnést kelt már a Rákóczi-uti Gerliczy-palotában készülő **Szent Antal** gyógyszer-tár. A városi főorvosi hivatal ma vizsgálta azt meg smintán úgy a berendezést, mint a raktáron lévő gyógyszereket helyesnek és az előirt törvényeknek megfelelőnek találták; hivatalosan is megnyitották azt. Ez alkalommal magunk is megnéztük az új gyógyszer-tért, amelynek nemcsak külseje, de belső berendezése is valóban modern.

* **Jóízű ember** kávé, teát, rumot, cukorkát és tea süteményt, csakis a **FIUMEI kávébehozatalnal** vásárol Rákóczi-ut, Bazár-épület. **Telefon az egész megyére 637. sz.**

* **A német, francia és angol nyelvekben** tökéletes kiképzetést nyerhetnek legalább középiskolai műveltséggel bíró egyének a Rose-rendszerű nyelviskolában (Bémer tér 1. szám). Beiratkozás mindenkor. Tandíj óráként és személyenként 1 korona 50 fillér

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények úgy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többbe fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda **Telefon 269.** Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

x **Kossuth utca 6. számú ház** Körös felőli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

* **Uj Lexikon.** Révai-féle (eddig 5 kötet jelent meg), továbbá mindenféle könyvek Benkő Artur Rákóczi-uti könyvkereskedésében. Antiquar könyveket jó áron veszek.

x **KIADÓ 3 szobás lakás, évi bér 600 korona.** Kálvária u. 23 P. G.-nél.

x **Ungváry Gergely** könyv- és papírkereskedése Nagyvárad, **Rákóczi-ut** (Orsolyazárda). Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, **szépirodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint **legújabb művészeti lapokban.**

x **Kérek egy koronáért** finom Színházi vegyes cukorkát. Ugyan kérlek hát elég lesz az. O igen, mondhatom, hogy Budapesten nem létezik az a rendszer, mint az itteni Aszódy Mihály cukorka és csokoládé specialista üzletében, hogy egy koronáért ily szép csomagolású és finom vegyítékű bonbonokat adjanak; ha színházba mentek, ajánlom. Fő üzlet a Kossuth-utcán, fióküzlet Kert és Szacsvai-utca sarok a «Czokorka Király». Rákóczi-uti cukorka-üzlet az Orsolya zárdában előkészületben, közvetlen a különlegességi tőzsde mellett szeptember havában megnyílik. Telefon számok: fő-üzlet 635. «Czokorka Király» 10-16. Színházi cukorka üzlete 610.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Valódi **Amerikai** és **Chasala** cipők, legjobb **Bor. a-lino** és **Pichler** kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szereshetők be.

Tanulót

fizetéssel felvesz a

Nagyvárad Tisztviselők
Fogyasztási szövetsége.

x **TÚZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszentet házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutná.

SZÍNHÁZ

Hei műsor:

Csütörtök: Csütülj szívem.

Péntek: A gólya.

Szombat: Hivatalnok urak.

A Gólya. Ma este egy szenzációs sikerű, rendkívül ötletes francia vígjáték reprize lesz a Szigligeti-színházban, melyet a mult szezonban zsufozt házak előtt hoztak színre a nagyvárad szinpadon. A Gólya című vígjátékot elevenetik fel új betanulással. A darabot teljesen fővárosi minták szerint rendezik.

Limonádé ezredes. A próbák már nagyban folynak a vasárnap esti bemutatóra kerülő operettből. A darab szövege igen ötletes és mulatságos. Eredetileg az ezred asszonyai volt a címe a pompás operettnek, melyet Lipschütz és Horst írtak, akiket a Kék egér című szenzációs bohózatból előnyösen ismer a színház publikuma. A közönség nagy várakozással tekint az érdekes premíer elé.

Női pénztárnok. November hó elsején megválk pénztárnoki állásától **Pintér Dezső,** a színház derék pénztárnoka. Dus vagyont örökölt s most télire délvidékre utazik. **Erdélyi** direktor már gondoskodott is utódról. A rendkívül exponált és sok háborgatásnak, zaklatásnak kitett pénztárnoki székbe egy bájos hölgyet ültet, akit Budapesten szerződtetett le. **Csáky Ferenéné** az illető nő, aki remélhetőleg pompásan fogja betölteni ezt a nehéz állást.

Keletindiai kézimunka és Perzsa-szőnyeg kiállítás!

Itt még nem létezett dolgok a ::

Rákóczi-ut 13. sz. alatt

(uj Waisalovits-féle palotában.) Nyitva e hó 12-étől reggel 8-tól este 7 óráig. A kiállítás csak e hó végéig tart **Belépődíj nincs**

REPORTÁZS

A NAC-NSE mérkőzése. Vasárnapra van kisorsolva a saison legérdekesebb labdarugó mérkőzése a NSE-NAC közötti bajnoki küzdelem. A közönség feszült érdeklődéssel várja a mérkőzést, amelynek megtartása most a két klub közt felmerült magánjogi vita eldőltségéig függőben van. A vasárnapi nap ugyanis a NAC tulajdona, de hogy a mérkőzést biztosítsa a pályaválasztó NSE-nek rendelkezésére bocsátotta a pályát és csapatát. — Így a bajnoki mérkőzés megtartását mi sem akadályozhatja. — Ezt a NSE elfogadni nem hajlandó, azt vitatván, hogy amennyiben ő a pályaválasztó, a mérkőzés teljes jövedelme is az övé és csak ily feltétel mellett áll ki, ellenkező esetben halasztást kér. Viszont a NAC a tulajdonát képező nap jövedelméről lemondani nem akarván, ragaszkodik a mérkőzés megtartásához abból az indokból is, mert a bajnoksági rendszabályok ilyen üzleti vonatkozásokat nem tűrnek. — A mérkőzést megfelelő pályán a kisorsolt napon le kell játszani. — A vitás kérdést a Szövetség fogja eldönteni, ahova az ügyet az NSE felterjesztette. — Ha a szövetség a mérkőzés megtartását rendeli el s a halasztást meg nem adja, akkor a NSE bizonyára ki fog állni a küzdelemre s így a közönség mégis részese lesz vasárnap az érdekes mérkőzésnek. Ha a NSE mégsem állana ki, akkor a NAC más attrakcióról fog gondoskodni.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

§ Ékszeroltvajok a bíróság előtt. Három ékszeroltvaj ügyét tárgyalta tegnap a nagyvárad kir. törvényszék büntető bírósága. **Hussi Kálmán,** az édes anyja **Hussi Károlyné** és **Gábor Flóra** a vádlottak, akik ez év nyarán három nagyvárad ékszerész, **Szilágyi Géza,** **Kolozsvári Sándor** és **Pollacsek Zsigmond** kárára követelt el lopásokat. **Hussi Kálmán** **Hussi Károlyné**val járta be az üzleteket. Azt mondták, hogy aranyláncot akarnak vásárolni. Amíg azután válogattak a csillogó aranyeműek között, értékes, drága aranyláncokat, briliánsokkal ékített medaillont tüntettek el. Más alkalommal meg **Hussi Károlyné** **Gábor Flórával** ment vásárolni. Először sikerült ismét a lopás, de más alkalommal **Pollacsek** üzletében rajta vették. Ugyanis az ékszerész felismerte őket, akinek az előző vásárlás alkalmával tünt el egy értékes aranylánc. Az ékszerészek a lopásokat csak a vásárlás után vették észre, mikor a vásárlók már messze jártak. A nyomozás adatai alapján az ügyészség vádat emelt ellenük és a tegnapi főtárgyalás után a vádlottak tagadása ellenére, a bíróság mindhármukat bűnösnek találta és **Hussi Károlyné** valamint **Hussi Kálmán** 8 havi, **Gábor Flórá**t 1 havi fogházra ítélte. Felebeztek.

Mulatós csizmadia segéd. Tárnok István geszti csizmadia tavasszal valami nagy parázs mulatságot akart rendezni. Pénze nem volt, feltörte tehát a gazdája szekrényét s kivett 160 koronát és elment mulatni. Reggelre a 160 koronából nem maradt egy fillér.

lére sem. A gazda hazajött, észrevette a betörést és feljelentette Tárnokot. A szalontai bíróság négy havi fogházra ítélte a vidám eszizmadiát.

Fényképező gépek

mindenféle kellékekkel.

Lorgnettek, hő- és lázmérők legnagyobb választékban. Javítások elvállaltatnak

PETRY ÁRPÁD

órák- és látszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Tarsoly és Risztó mellett a Rimanóczy palotával szemben

Telephon (vidékre is) 181 sz.

TÁVIRÁTOROK

Bizalom a kormánynak.

Déva, okt. 23.

(Saját tud.) A vármegye törvényhatósági bizottsága ma tartotta ülését, amelyen nagy szótöbbséggel elfogadták Tolnavármegye bizalmat szavazó átiratát.

Csernoch érsek bibornok lesz

Budapest, okt. 23.

(Saját tudósítónktól.) Beavatott körökben elterjedt hír szerint Csernoch János kalocsai érsek legközelebb megkapja a bibornoki kalapot. Valószínűleg már a decemberi konzisztóriumban bibornokká fogja őt kreálni a pápa.

Az orosz trónörökös betegsége.

Pétervár, okt. 23.

Alexisz herceg trónörökös megbetegedéséről különféle verziók vannak elterjedve. Az egyik verzió szerint az élénk temperamentumu fiú futás közben beleütődött valamely kemény tárgyba, amely a hasát megsértette. A nagyherceg belső sérüléseket szenvedett. Miután Teodorow udvari orvos különösen vesebajokban híres specialista, attól fél, hogy a trónörökös veséjét is megsértette. Az udvar, amely csak november 18-án akart Carszkoje-Szelóba visszautazni, abban az esetben, ha gyermekük állapota nem javul, már a legközelebbi napokban elhagyja Spálát.

Páris, okt. 23.

Pétervárról jelentik, hogy a trónörökös megbetegedése lőtt sebtől eredt. Több forrásból jelentik, hogy a 12 éves gyermek merényletnek lett áldozata és hogy a golyó a gyermek hasába furódott.

Nihilista merénylet?

Pétervár, okt. 23.

Alexisz nagyherceg megsebesüléséről beavatott helyről a következő részleteket jelentik: Nihilisták merényletet kíséreltek meg a cári család ellen s a merényletnek a trón-

örökös lett az áldozata. A merénylő udvari inasnak öltözködve jutott be a kastélyba. Az egyik verzió szerint a nihilista revolverből rálőtt a nagyhercegre, másik verzió szerint éles tőrrel sebesítette meg, de mind a két verzió megegyezik abban, hogy a nagyherceg hasán sérült meg. A gyermek kiáltására az egész udvari cselédség berohant a szobába és csakhamar orvost hívtak, a ki a kis nagyherceg sebeit megvizsgálta, kimosta és bekötözte. A sérülés nem föltétlenül halálos, de az orvosok eddig még nem tudták megállapítani a sérülés fokát. Attól félnek, hogy a seb megüszkösödhetik, vagy hogy vérmérgezés áll be, a mely a nagyherceg halálát okozhatná.

Hock János józsefvárosi plebános.

Budapest, okt. 23.

(Saj. tud.) A józsefvárosi plébánosi állásra ma délután Hock Jánost választották meg 182 szavazattal Zélinger káplán 63 szavazata ellenében.

V Pesti Hirlapot kitiltották a pályaudvarokról.

Budapest, okt. 23.

(Saját tudósítónktól.) A kormány a Pesti Hirlapnak a vasuti pályaudvarokon való áruttási jogát a mai napon megvonta.

Bolgár győzelmek és a döntő ütközet.

Szófia, okt. 23.

A B. H.-nak jelentik Szófiából, hogy tegnap a bolgárok nagy áldozatok árán elfoglalták Kirdjalidot, Kimirnovót és Vaszilikót. A Drinápoly ellen operáló csapatokat szétverték. Kadikoyt megszállták. A döntő ütközett ma vette kezdetét. A bolgár hadsereget frappirozta az eddigi diadal.

A cárnő öngyilkossági kísérlete.

Pétervár, okt. 23.

A Svied jelenti; Amikor tegnap este Teodorow tanár elhagyta a trónörökös szobáját, a cárnő izgatottan utána sietett és könyörögve kérte a professzort, hogy mondja meg, mi baja gyermekének? Teodorow csak ismételt és erélyes felszólításnak engedett s megmondta, hogy a trónörökösnek a balveséje sérült meg. Erre a híre a cárnő ajultan rogyott össze. Mikor magához tért, vadul kltépte magát orvosai kezéből és felrohant a II. emeletre. kitérta az udvarra nyíló ablakot és le akart ugrani.

Egy kaukázusi cserkesznő hirtelen odaugrott és hátulról átkarolta a cárnőt, akit önkivületi állapotban fektettek ágyba. Orvosai Teodorowt okolják.

Ez a hír hirtelen szétfutott a fővárosban és óriási izgalmat keltett.

A török belügyminiszter balesete.

Konstantinápoly, okt. 23.

A belügyminiszter a karakói kikötő-hidon szerencsétlenül járt. A miniszter a gőzös és a hid közé szorult és mind a két lábát eltörte. Állapota aggasztó.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hanincs megelekedve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel DARABONT GY. és TARSA uriszabó céget Szllágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujjat készíték. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Autó (automobil) tulajdonosok szives figyelmébe.

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely! TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker. Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Szives tudomására hozom Nagyvárad és vidéke nagybecsű közönségének, hogy modern és nagy raktárral berendezett

Szent Antal-hoz

cimzett gyógyszeráramat

a Rákóczi-úton

a Gerliczy-palotában a mai napon

megnyitottam.

Tisztelettel

GÉHER ANTAL

gyógyszerész.

MEGÉRKEZTEK a Haycint és tulipán hagymák!

Krepp és selyem papiros minden színben.

Halottak napjára Cycáslevelek.

Capvirág fehér 1 kg 4-5-8 kor. Színes 10 kor. Praeparált díszlevelek és füvek. Különböféle viazok virágok.

Szagmentes, tiszta jó főző lencse, borsó, babok, köleskása, mák, dió és madármagvak.

Dell'orto Károly, Nagyvárad.

Értesítés.

Megnyílt a

„Béka“ bolt

Uj rőfös, rövid és női divatáru-
ház Nagyváradon Zöldfa-utca

Tessék ügyelni a kirak-
kat-üvegeinkre festett

„BÉKÁRA“

Árjegyzéki kivonat:

- 1 vég Rumburger vászon mindenre alkalmas 4.50
- 1 méter gyapjuszövet bármilyen színben, 120 széles —.89
- 1 Himzett elejű nőiing szepességi vászonból 1.65
- 1 nőiing finom sifonból —.95
- 1 női hálókabát (korzetta) finom sifonból —.98
- 1 Nőiing himzéssel és szalaggal dusan diszitve —.98
- 1 Izléses diszkötény —.55
- 1 Női reformkötény finom klottból vagy lüszterből 1.65
- 1 fekete klott alsószoknya —.98
- Egy 6 személyes damaszt garnitura 2.75
- 1 Fekete nap és esőernyő —.98
- 1 Elegáns fehér puhaelejű férfing 1.25
- 1 finom 5 soros gallér minden fazon és szám —.13
- 1 pár kézelő fehér vagy színes —.21
- 12 darab valódi rumburgi vászon zsebkendő 1.50
- 1 méter kozmanózi karton bármilyen színben, jó mosó —.22
- 1 méter legfinomabb gyapjudelin legujabb divatúak —.59
- 1 kétszemélyes klott paplan jó vattával töltve, bármilyen szín 3.25
- 1 Ablakra való szövetfüggöny 1.39
- 1 Magános ágyterítő —.89
- 1 garnitura 2 ágy és egy asztalterítő 4.50
- 1 Vég valódi rumburgi kanavász, bármilyen színben 4.75
- 1 fehér sifon alsószoknya —.98
- 1 méter ruhavászon minden színben —.29
- 1 méter csipkefüggöny —.26
- 1 fejre való selyemsál 1.25
- 1 m. 120 széles gyapju pepita szövet —.45
- 1 méter mosó delin legujabb minták —.24
- 1 himzett elejű bluz —.98
- 1 színes napernyő gyönyörű szép 1.52
- 1 Reformkötő, jó mosókarton —.69
- 1 nyári flanel takaró —.95
- 1 fejre való pepita selyem kendő —.98
- 1 finom damaszt abrosz —.98
- 1 kávé abrosz —.79
- 1 kávé szalvéta —.06
- 1 fekete klott alsószoknya —.98
- 1 Szmirna ágyháthoz való szőnyeg 1.65
- 1 méter bőreres spárga szőnyeg —.39
- 1 nagy szoba szőnyeg —1.69
- 1 méter dupla széles cérna csipke függöny aplikált mintákkal —.58

Vidéki megrendelések utánvétel mellett a legpontosabban lesznek elintézve.

Postai szétküldések minden nap. Tessék a kirakat üvegeinkre festett „BÉKÁT“ keresni

20479—1912. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város tejközpontjánál f. év december 1-étől kezdve egy mérlegképes könyvelői állás töltendő be, amely egyelőre havi 160 korona fizetéssel lesz díjazva.

A kellőképpen felszerelt pályázati kérvények a polgármesteri hivatalhoz f. évi november 15-éig nyújtandók be.

Nagyvárad, 1912. október 19.

Polgármesteri hivatal.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:
Zöldfa Passage 93.

Mokos Sándor.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

VAJNOVSZKI FERENC

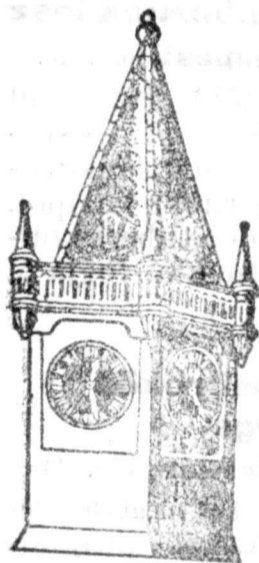
uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos árban. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 héten egyszer felhuzandó és 7 napban egyszer felhuzandó toronyórái „szegecs“ és „szabadlengésű“ járattal, réz keretekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTALLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kívánatra. Saját ház.

Saját üzletemben készült **mindszenti**

koszorúk

nagy választékban, olcsó árak mellett. Egyedül nálam kapható összerakható

sirlámpák

darabja 30 és 50 fillér.

Szives pártfogást kér teljes tisztelettel

Palásthy Gyula

Szent János-utca 4. sz.
(Kispipával szemben.)

Helyi és vidéki telefon 995. sz.

Vasszerkezeti gyár.

TELEFON: 491 SZ.
Szt. János
utca
25. sz.

ABLAK-REDŐNYÖKET
NAGYVÁRADON - KIZARÓLAG
SZÁNTÓ-DEZSŐ
KÉSZÍT - MŰLAKATOS TELEP.

Lakatos műhely.

SZÁNTÓ DEZSŐ első nagyváradi redőnygyára.

Értesilem a t. közönséget, hogy műlakatos ipartelepemet és redőnygyáramat a Szent János-utczáról, **Rulikovszky-ut 30. szám alá** (bejárat a honvéd laktanya mellett) egy dírekte ezen célra épített és mereteiben még eddig városunkban nem létező gyárhelyiségembe helyeztem át. Redőny gyártmányaim: Esslingeni ablak faredőnyök, gördülő acél bolti redőnyök, (rollók) napellenző ponyvák, Jalousiák, damaszt és vászon redőnyök a legkiválóbb minőségben. Felvállalok az épület és műlakatosság körébe tartozó összes munkákat, u. m.: vasszerkezetek, vasrácsok, épület vasalások, biztonsági vasajtók, kiváló minőségű tüzhelyek és ajtócsukókat stb. Szállítások vidékre a leggyorsabban. Redőny javítások szakszerűen eszközöltetnek. Javítási munkák telefon hívásra.

Tisztelettel

Szántó Dezső.

TELEFON: 491 SZ.

TELEFON: 491 SZ.

Mezey Dezső

toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik
legrégibb és leg-
megbízhatóbb
toronyóra
készítő telepe.
Olcsó árak, több
évi jótállás.
Villanyerő
berendezés.

Kivánatra árjegyzéket
bérmentve küld

16474., 17531., 17532., 16519., 16520., 17540.
1912. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott — 1912. évi országos betegápolási pótdadó és fegyveradó kivétési lajstromok az 1883. évi XLIV. t. cz. 18 §-a értelmében f. évi október hó 24—31. napjain át nyolcz napi közszemlére az I-ső kerület Olaszi városrésze nézve a városi adóhivatal 21-ik számú szobájában, a II-ik kerület Újváros és Külvárosra nézve 15-ik számú szobájában, a III-k kerület Váralja, Velence, Csillagváros- és a Hegyre nézve 26-ik számú szobájában azon figyelmeztetéssel tétetnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik, s az elleni nemáni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére ki tételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott fellebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Nagyvárad, 1912. október hó 23 án.

Városi adóhivatal.

Rimanóczy műbútorgyár

Városi raktárunkat nov. 1-én gyári helyiségeinkbe tesszük át, mért is a készleten levő ebédlő-, háló- stb. szobákat

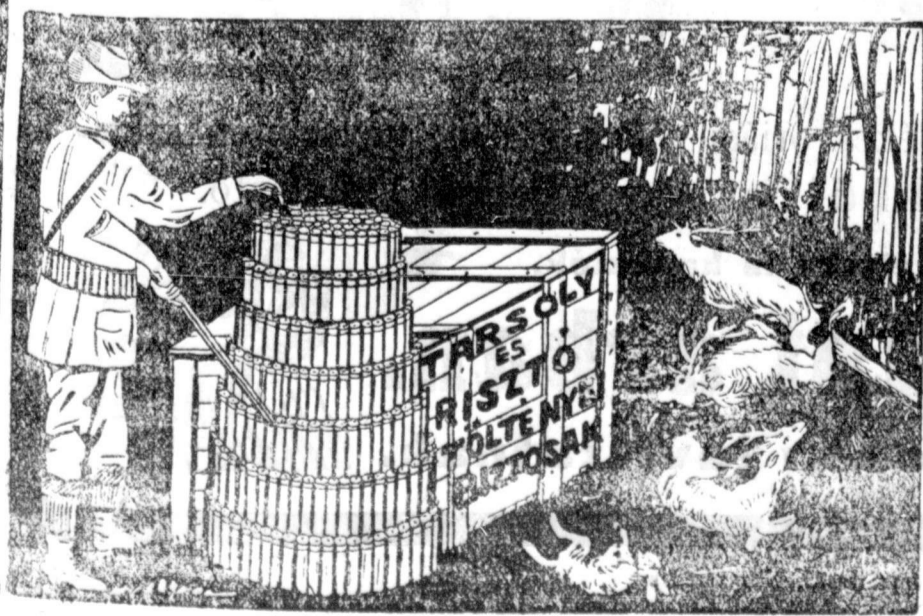
mérsékelt árak mellett

árusítjuk el. Gyári helyiségeinkben továbbra is állandó **BÚTORKIALLITÁST** fogunk tartani és iparművészeti tervezetek alapján solid elsőrangú kivitel mellett a n. é. közönség rendeléseinek eleget tenni.

Igen jó keresetre

tehetnek szert nők csipkehorgolással. Forduljanak válaszbélyeggel ellátott levélben a

Magyar Háziiparfejlesztő vállalatához Déván.

**M. kir. lőpor-áruda
Vadászfegyverek
Revolverek
Vadászati felszerelések**

Eredeti Valtersdorfi töltények
TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

Francia tűzhelyek!

egyedüli gyártója:

Vajnovszky József

épület- és műlakatos mester
Nagyvárad, Sztaroveszky-u. 27. sz. alatt
Telefon 11-37. Telefon 11-37.

Meg van!! az asszonyok öröme!

Nem kell többé mérgeledni, csekély tüzelővel gyorsan lehet sütni és főzni, **régi tűzhelyeket** (sparhelt) **át lehet olcsó pénzért alakítani.** Háztulajdonosok, mérnök és építész uraknak **árgedmény.**

Továbbá minden néven nevezendő lakatos munkák jutányos árban. Meghívás esetén házhoz jövök. Vidéki levelekre válaszolok.

Özv. Schmidt Gyuláné

könyvkötészetét a régi Apolló épületből

Rákóci-ut 16. sz.

alá helyezte át, amire felhívjuk a n. é. közönség becses figyelmét. Tan-
könyvek bekötése, olcsón s gyorsan készíttetnek el. **Becsés pártfogást kér**

Özv. Schmidt Gyuláné

VAVEK FERENC
üzletvezető.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási vállalat

Szent János-utca 22. szám.
TELEFON 532. TELEFON 532.

Készít udvari tagymentes *closetteket* vizöblítéssel. Angol-closett berendezést, víztartány vagy önzáró closett csapokkal való öblítéssel. Mindennemű épület- és díszbádogos munkát. Világyerő gépekkel berendezve.

!! Meglepő újdonság!! Facimbalom

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A Facimbalom 15 különböző nagyságban összehangolt fadarabból áll és a mellékelt verőkkel (ugy mint a cimbalom) lesz játszva.

Ara verőkkel, tokkal és mesés ajándékkal csak 6 korona
Wagner a „HANGSZER-KIRÁLY”
országszerte elismert elsőrendű hangszerárúházaiban
Budapest, József-körút 15.
Fényképes árjegyzék ingyen. — OVAS: Figyeljen jól a pontos címre és házszámra.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

műasztalos

Szacsuvay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Telefon 245. sz.

Telefon 245. sz.

Kalenda János

ezégnél

Nagyváradon

a Szent László-téren

legjutányosabban beszerezhetők mindennemű

Varrógépek

Gramofonok Kerékpárok

Vadászfegyverek

és vadászati kellékek óriási választékban; ugyszintén **utazási cikkek**ből is nagy választék található.

Fenti árucikkek előnyös részletfizetésre is kaphatók.

Carbid olcsó napi árban.

Varrógépek, gramofonok olcsón javíttatnak.

